

**TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU
MERKEZ HAKEM KURULU**

Gözetici El Kitabı

(BG, KG, ÜKG için)

Ağustos 2018

Giriş

Gözlemcilik kurumu hakemliğin ayrılmaz bir parçasıdır.

Gözlemci raporları hem hakem gelişimine katkı sağlar hem de yöneticilerin hakem performansları hakkında bilgi sahibi olmalarında yönlendirici rol oynar. Nihai olarak hakem kategorilerinin oluşturulmasında da en önemli referanstır.

Gözlemci raporları büyük bir titizlikle hazırlanmalı ve kendi içinde tutarlı olmalıdır.

Gözlemci Raporu, hakemin o maçtaki performansını, hakemlik yeteneklerini, geliştirilmesi gereken yönlerini yansıtmalıdır. Hakemlerin eğitiminde ele alınacak konuların seçimine yardımcı olmalıdır. Gözlemci, hakemin neden hatalı kararlar verdiğini bulup değerlendirmeli ve aynı hataları daha sonraki maçlarda tekrarlamaması için hakeme rehberlik yapmalıdır.

Gözlemci, görevlendirildiği maçta hakemlerin performansını objektif ve bağımsız bir şekilde değerlendirmeli ve MHK'ye destek sağlamalıdır.

Gözlemci Raporu, hakemin performansını yansıttasının yanında, aynı zamanda gözlemcinin de bilgi ve beceri düzeyini yansıtır. Gözlemciler bilgilerini sürekli yenilemeli, yapılan seminerlere, eğitim çalışmalarına katılmalı ve Gözlemci Raporu Kullanım Klavuzu'nu, Futbol Oyun Kuralları Kitabı'nı, Hakem- Yardımcı Hakem El Kitabı'nı ve diğer statü, talimat, iç talimat ve MHK talimatlarını dikkatle izlemelidir.

Atanma

Gözlemciler, görevini riske atmayacak şekilde bir seyahat planı yapmalıdır. Müsabakaya gidiş ve dönüş sürecinde bir sorun yaşanması durumunda önce **Gözlemcilerden Sorumlu MHK Üyesi**'ni, ona ulaşamazsa Hakem İşleri Müdürlüğü'nün Gözlemcilerden Sorumlu personeline bilgi verilmelidir. Gözlemciler görev yapacakları stadyuma yalnız olarak gitmelidir.

Müسابakaya misafir götürmemeli, yetkililerden yer talebinde bulunmamalıdır. Gözlemciler, müsabaka yerine gidiş-dönüş ve görev sırasında varsa kendilerine verilen elbiseleri giymeli yoksa temsil ettikleri

kuruma yakışır şekilde giyinmelidirler. Gözlemciler, görevleri süresince akreditasyon kartlarını görünür şekilde taşımalıdır.

Gözlemcilerin görev seyahatlerinde toplu ulaşım araçlarını kullanmaları esastır. Zorunlu durumlarda, tüm sorumluluklar kendilerinde olmak kaydıyla özel araç kullanılabilir.

Müsabakaya atanan gözlemci, “Temsilci, Gözlemci, Mentör, Hakem, Y. Hakem, 4. Hakem ve Eğitimcilere Tazminat, Harcırah ve Ulaşım Ücretleri ile Ödeme Prensipleri ve Yöntemleri İç Talimatı” nda belirtilen koşullara tabidir.

Gözlemci, “Tazminat Formu” düzenleyerek seyahat belgelerini (asıllarını) görevden sonra Hakem İşleri Müdürlüğü’ne gönderir. Tahakkuk edecek bedel gözlemcinin bildirdiği banka hesabına yatırılır.

Gönderilen Tazminat Formu belgelerinin ıslak imzalı olmasına dikkat edilmelidir.

Gözlemciler herhangi bir nedenle atanmak istemediği bir kulübü, - örneğin bir kulüp ile maddi veya ailevi bağlantılarını MHK’ye her sezonun başında ve/veya içerisinde bildirmelidir.

Stadyumdaki Görevler ve Sorumluluklar

Gözlemci, maçın başlama saatinden 90 dakika önce stadyuma gelmeli, temsilciler ve hakemler ile irtibata geçmeli ve kendini tanıtmalıdır. Gözlemci, hakemler ısınmaya çıkmadan önce uygun bir zamanda hakem odasına girmeli gerekli bilgileri aldıktan sonra çok uzun süre kalmadan ayrılmalıdırlar (en uzun 5-10 dakika). Gözlemci, stada geldiği andan itibaren maç sonuçlanıncaya kadar hakemlerin konsantrasyonunu bozmaktan kaçınmalıdır.

Gözlemci maç sırasında protokol tribününde, temsilci ile birlikte kendisi için ayrılmış olan koltuğa oturmalıdır. Müsabaka boyunca dikkatini üst seviyede tutmalı ve kendisi için en uygun şekilde notlarını tutmalıdır.

Gözlemci, yalnızca herhangi bir olayın hakemlerle değerlendirilmesi gerektiğinde veya maçın güvenliğini etkileyebilecek çok özel durumlarda devre arasında hakem odasına girmelidir.

Gözlemciler görevlerini yerine getirirken profesyonel iş anlayışına uygun davranmalıdırlar. Gözlemci, görevi sırasında ve sonrasında, görevi veya işlevi dolayısıyla elde ettiği gizli bilgileri kullanmamalı veya açıklamamalıdır. TFF ve MHK adına konuşmamalı, bu kurumların ilke ve prensiplerine uymayan davranışlardan kaçınmalıdır. Gözlemci Raporu'nun içeriği sadece MHK ve hakemlere açıklanmalıdır. Gözlemci, görevi sırasında olağanüstü bir durum veya çözemediği bir sorunla karşılaştığında, **Gözlemcilerden Sorumlu MHK Üyesi**'ni aramalıdır.

Gözlemci medya mensuplarına karşı mesafesini korumalı; maç, hakemler, hakem kararları ve temsilci uygulamaları ile ilgili yorum yapmamalıdır.

Gözlemci, temsilciler ile iletişim ve işbirliği içinde görevini yürütmelidir. Temsilci, olay çıkacağını sezinlediği hallerde sahaya inebilir. Böyle bir durumda gözlemciden olayları tespit edip sonradan kendisine iletmesini talep edebilir.

TFF'nin organize ettiği müsabakalarda görevlendirilen gözlemciler herhangi bir saldırıya maruz kaldıklarında; ceza kanunlarının uygulanması bakımından, kendilerinin işledikleri suçlar ile kendilerine karşı işlenen suçlarda devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır.

Maç Sonrası Görev ve Sorumluluklar

Gözlemci, hakemler ve her iki takımın oyuncuları sahayı terk etmeden protokol tribününü terk etmemelidir.

Gözlemci, maç bitiminden itibaren en erken 15 dakika sonra hakem odasına gitmelidir. Hakem ile sarı-kırmızı kartları ve diğer olayları görüşüp kendi kayıtları ile karşılaştırmalıdır. Hakemlerin performansı ile ilgili rapora yazılması planlanan tespit ve görüşler tartışma ortamı yaratılmadan kısaca hakemlerle paylaşılmalıdır. Önce olumlu yönler, daha sonra olumsuz yönler, akabinde de geliştirilmesi gereken yönler konuşulmalıdır. Varsa olaylar, temsilcinin de katılımıyla, karşılıklı değerlendirilmelidir.

Gözlemcilerin, özellikle sorunlu durumlarda stadyumu hakemler ile birlikte terk etmesi gerekir.

Gözlemciler, görevlendirildikleri profesyonel müsabakanın skorunu, müsabakanın tamamlanmasını takip eden **en geç 5 (beş) dakika** içinde **7833'e**

SMS ile iletmelidirler.

Maç Sonrası Toplantı

Gözlemci, hakem ekibi için aynı zamanda bir eğitimidir; onun analizleri ve tavsiyeleri hakem ekibinin gelişimine, iyileşmesine yardımcı olacak bir şekilde gerçekleşmelidir.

Toplantı uygun bir ortamda yapılmalı ve olağandışı bir durum olmadıkça en uzun 20 dakika sürmelidir. Gözlemci, bu görüşmede raporunda yazacağı olumlu ve olumsuz noktaları belirtmelidir. Toplantıda aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir.

- Hakeme kendisini ifade edebilmesi ve kendini analiz edebilmesi için fırsat tanınmalıdır.
- Önceliklerini belirlemelidir (sadece iki veya üç nokta belirlemelidir).
- Öncelikle olumlu noktalardan, daha sonra geliştirebileceği noktalardan bahsedilmeli ancak konuşma olumlu şekilde tamamlanmalıdır.
- Müsabakanın içerisinde meydana gelmiş gerçek olaylara dayanan, anlaşılır, doğru ve somut tavsiyeler vermelidir.
- Hakem ekibi ile işbirliği içerisinde onların gelişimleri için çözümler ve alternatifler sunmalıdır.

Hakemler genellikle maç sonrası toplantıda konuşulan konularla yazılan raporun uyumlu olmadığını ifade ederler. Gözlemciler, tartışılan konuların raporla uyumu amacıyla olumlu ve geliştirilmesi gereken konuları toplantı öncesi belirlemelidir.

Hakemlere, maçta gerçekleşen olaylara dayanarak, anlaşılır ve ölçülebilir somut tavsiyelerde bulunulmalıdır. Görüşme tek taraflı olmamalı; öncelikle hakemlerin maçla ilgili görüşleri alınmalı, konuşmalar tartışma düzeyine getirilmeden, özeleştirici ortamı yaratılmalıdır. Gözlemci, hakemler ile işbirliği halinde gelişmeye yönelik çözümler ve seçenekler sunmalıdır.

Gözlemci maç sonrası toplantısında hakem tarafından doğru olarak

değerlendirilemeyen bir olay için önce kendisi olay hakkında konuşmalı daha sonra ilgili hakem/hakemlerin görüşlerini almalı ve en son kendi görüşünü açıklamalıdır.

VAR uygulamaları dolaylı olarak raporda yer alacak başka bir olayı ilgilendirmiyorsa, herhangi bir görüşme yapılmamalıdır.

Gözlem Tekniği

Gözlem, ön hazırlık gerektiren; kayıt, değerlendirme ve rapor düzenleme organizasyonudur. Gözlem; dikkat, konsantrasyon, doğru açıdan bakma ve yetenek gerektirir.

Hakem ekibinin performansının değerlendirilmesi gözlemcinin temel görevidir. Konsantrasyon, dikkatin bir olaya yönlendirilmesi ve odaklanmasıdır. Aynı zamanda, görev bilincinin göstergesidir. Doğru ve objektif değerlendirme yapabilme, öncelikle dikkat ve konsantrasyona bağlıdır. Maça dikkatini veremeyen gözlemcinin pozisyonlara yoğunlaşması mümkün değildir.

Hakemin verdiği herhangi bir karar, tamamen kurallar çerçevesinde ve doğru olabilir. Ancak, bu karar öncesinde hakem; çağdaş yorum, maçın ruhu, olumlu futbol, yönetici kimlik ve yetki paylaşımı gibi futbol değerlerini dikkate almalıdır.

Hakem performanslarının değerlendirilmesinde kullanılacak kriterler, FIFA ve UEFA kriterleridir. Bu kriterlerin temel amacı, hakemlerin o müsabakadaki genel performanslarının futbol oyun kurallarının ruhunu yansıtan Eşitlik (adalet), Güvenlik (sağlık) ve Zevk (keyif) temel ilkeleri doğrultusunda aşağıda belirtilen beş ana başlık altında toplanan değerlerle ölçülmesidir.

- Oyun Kurallarının Uygulanması, Yorumlanması ve Maçın Kontrolü, Taktiksel Yaklaşım ve Maçın Yönetimi
- Disiplin Kontrolü, Oyuncuların ve Takım Yetkililerinin (Yedek Kulübesi) Yönetimi
- Fiziksel Durum, Yer Alma ve Hareketlilik

- Takım Çalışması ve İşbirliği
- Kişilik

Dördüncü Hakemler Üzerine Yorumlar

Dördüncü hakemin rolü hakem ekibinin dikkatinden kaçan olaylarda, özellikle oyunun kontrol edilmesinde onlara her zaman yardımcı olmaktır. Gözlemciler maç esnasında hakeme yapılan yardımları değerlendirmelidir.

Gözlemci, dördüncü hakemin teknik heyet yönetimini değerlendirecektir. Bu değerlendirmede gerektiğinde baskın, ancak en uygun şekilde görevini yapıp yapmadığını ve sadece sorumluluk içinde görevlerini yapan teknik adamlara tahrik edici olup olmadığını göz önüne alacaktır. Dördüncü hakemler oyuncu değişikliklerinde (teçhizat ve takı kontrolü vb gibi) ve yedek oyuncuların ısınma alanlarında yardımcı hakemin görevini sağlıklı yerine getirebilmesi konusunda da önleyici olmalıdır.

Yapılan Hataların Değerlendirilmesi

Hakemin çok fazla hata ve eksiği varsa, bölümlerdeki işaretlemelerle paralellik taşınmalıdır. Çok yetenekli ve özellikli olduğunu sahada gösteren bir hakemin yapacağı basit bir iki hata için (yanlış bir taç, bir faulü görememe gibi) olumsuz değerlendirme doğru değildir.

Hakem hatalarının öncelikle niteliği, oyunun seyrine, skora ve sonuca etki edip etmediği, daha sonra ise, aynı hatanın sürekli yapılıp yapılmadığı önemlidir.

Gözlemci Raporu

Gözlemciler rapor düzenlerken bu kitapta yayınlanan talimatları izlemeli ve değerlendirme kriterlerini uygulamalıdır. Hakemleri değerlendirirken, hakemlere verilmiş olan talimatları mutlaka göz önünde bulundurmalıdır.

Raporda yer alacak her şey, maç sırasında meydana gelen olaylara dayanılarak değerlendirilmelidir. Bölüm sonunda yapılacak açıklamalar, doğru ve anlaşılır şekilde özetlenmelidir.

Hakemleri Gözlemlemenin Amaçları:

- a. MHK'ye hakemlerin performans değerlendirmesini yapmak,
- b. Oyun kurallarının standart ve tutarlı bir yorumunun uygulanıp uygulanmadığını gözlemek,
- c. Hakemlere yazılı ve sözlü değerlendirme yapmak,
- d. Hakemlere performanslarını nasıl artıracığına dair tavsiyelerde bulunmak (hakemlere KOÇ 'luk yapmak).

Rapor Düzenleme

Rapor düzenleme bilgileri FYS ortamında yer alan raporlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. FYS ortamında raporların bazı bölümleri sistem tarafından önceden doldurulur (hakem isimleri, müsabaka takımları, skor vb gibi). Bu ortam dışında hazırlanan raporlarda bu bilgiler gözlemci tarafından doldurulacaktır.

Gözlemci, hakem kararlarıyla ilgili olarak, bir kararın doğruluğunu maç kayıtlarına dayanarak kontrol edebilir. Böyle bir halde raporunda bunu not etmeli ve hakemleri bilgilendirmelidir. DVD'den pozisyon incelenmesi önemli hakem kararları, önemli ofsait ve gol yapma fırsatları ile sınırlı kalmalıdır.

ÜKG'ler, Süper Lig müsabakalarında raporun (uygulanmış ise) VAR bölümünü işaretlemeli, bölümler altındaki açıklamalara konuları özetlemelidir.

Görev Onaylama

Müsabaka görev tebligatı, Hakem İşleri Müdürlüğü gönderisini (SMS zamanı) takiben, **en geç 1 saat** içinde onaylanmalıdır.

Rapor Gönderme Süresi

Müsabakanın ertesı günü **en geç saat:16.00'dır.**

Herhangi bir nedenle belirtilen saate kadar raporunu gönderememe konusunda geçerli mazereti olanlar, Hakem İşleri Müdürlüğü Gözlemcilerden Sorumlu personeli ile iletişim kurmalıdır.

Hata Puanı Sistemi

1. Görev tebligatının belirlenen sürede onaylanmaması.
2. Raporun belirlenen sürede gönderilmemesi.
3. Maç skorunun geç gönderilmesi.
4. Maç skorunun hatalı gönderilmesi.
5. Sarı veya kırmızı kartların eksik ya da yanlış girilmesi.
6. Oyuncu forma numaralarının yanlış yazılması.
7. Hakemlere yönelik kural ve talimatlara aykırı raporlanması.
8. Hatanın belirlenmemesi veya yanlış belirlenmesi.
9. Siyah – Beyaz hatanın belirtilmemesi veya yanlış değerlendirilmesi.
10. Yukarıda belirtilenlerin haricindeki hatalar.

Gözlemci Rapor Hata Puanlama Tablosu

A	1-2	25 Puan
B	3-4	50 Puan
C	5-6	75 Puan
D	7-8-9	100 Puan
E	10	25-100 Puan

Mazeretler

ÜKG, KG ve BG kadrolarında yer alan gözlemciler mazeretlerini pazartesi günü **en geç saat 12:00'a** kadar FYS üzerinden bildirmelidirler.

MHK'ye iletilen mazeretler İHK'ye de bildirilmelidir.

Diğer

Gözlemci, maçtan sonra bilgi vermek amacı ile MHK üyelerini aramamalı, sadece olaylı maçlardan sonra ve olağanüstü bir durum olduğunda **Gözlemcilerden Sorumlu MHK Üyesini** aramalıdır.

TFF gerekli gördüğü hallerde müsabaka hakkında yapılan disiplin soruşturmasına yardımcı olması amacıyla mevcut temsilci raporuna/ raporlarına ilave olarak gözlemciden "Ek Rapor" talebinde bulunabilir.

Bölgesel ve Klasman Gözlemcileri (ÜKG hariç) İHK tarafından düzenlenen eğitim faaliyetlerine katılmak ve ildeki amatör müsabaka görevlerini aksatmamak durumundadır.

Tazminat Formu önce FYS ile daha sonra APS veya Kargo ile Hakem İşleri Müdürlüğü'ne ıslak imzalı, eksiksiz doldurulmuş şekilde seyahat belgeleri (asılları) ile birlikte gönderilmelidir.

HAKEM İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ

İLETİŞİM VE GÖREV BİLGİLERİ

DİREK HAT	ADI SOYADI
0216 5545134	Alper DEMİREL Hakem İŞleri Müdür Vekili
0216 5545135	Sevinç CEYRAN Gözlemcilerden Sorumlu Uzman
0216 5545136	Sedef OLGUN Hakem Ücret Konuları Uzmanı
0216 5545755	Berkay YAZICI Eğitim İŞleri Uzmanı
0216 5545138	Ramazan YILMAZ AFYS ve BAL Müsabakaları Uzman Yrd.
0216 5545139	Beyhan SATIROĐLU Akademi Liglerinden Sorumlu Uzman Yrd.
0216 5545141	NurŐah GÜNDAY BHK / İHK Sorumlu Uzman Yrd.
HAKEM İŞLERİ FAKS	0216 319 19 38